

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 4. marca 1874.

Obseg: Za poskušnjo iz razglašene tarife okrajne cenilne komisije okolice Ljubljanske. — Kažipot županom ali drugim pooblastencem, kedar pridejo v pisarnico okrajne cenilne komisije pozvedovat, česar potrebujejo za reklamacije ali pritožbe. — O cenilnih zadevah še nekoliko. — Nekoliko o umetnem gnoju. (Dalje.) — Gospodarske skušnje. — Jugoslavensko slovstvo. — Spomini na deželni zbor Kranjski. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Národno-gospodarske stvari.

Za poskušnjo

iz razglašene tarife okrajne cenilne komisije okolice Ljubljanske.

Po cenilnem operatu je bila za njive sledeča sistema obdelovanja (gospodarstva) za I. razred nastavljena in v surovem (kosmatem) prihodku zaračunjena tako-le:

V letu:	Razmere nasejanja	Njiva 1. razreda ali klasa z vrsto pridelkov:	Pridelek na 1 oralu v letu		Cena		Denarni znesek za pridelek		
			vaganov	centov	gld.	kr.	gld.	kr.	
prvem	1/2	Pšenice	15	—	4	84	36	30	
		Pšenične slame	—	23	—	50	5	75	
	1/2	Ajde	10	—	2	50	12	50	
		Ajdovice	—	8	—	25	1	—	
	drugem	1/2	Prosa	24	—	2	50	30	—
			Prosene slame	—	26	—	50	6	50
1/2		Rži	16	—	3	12	24	96	
		Ržene slame	—	24	—	50	6	—	
1/2		Repe	100	—	—	40	20	—	
		Repnega perja	—	6	—	60	1	80	
tretjem	1/2	Pšenice	15	—	4	48	36	30	
		Pšenične slame	—	23	—	50	5	75	
	1/2	Ajde	10	—	2	50	12	50	
		Ajdovice	—	8	—	25	1	—	
	1/2	Ječmena	18	—	2	55	22	95	
		Ječmenove slame	—	17	—	50	4	25	
četrtem	1/2	Korenja	80	—	—	—	20	—	
		Korenjevega perja	—	6	—	—	1	50	
	1/2	Rži	16	—	3	12	24	96	
		Ržene slame	—	24	—	50	6	—	
	1/2	Ajde	10	—	2	50	12	50	
		Ajdovice	—	8	—	25	1	—	
petem	1/2	Krompirja	90	—	1	5	47	25	
		Turšice	25	—	3	5	38	12 1/2	
	1/2	Turšične slame	—	30	—	35	5	25	
		Fižola	6	—	4	16	12	48	
	1/2	Fižolove slame	—	6	—	50	1	50	
		Rži	16	—	3	12	24	96	
šestem	1/2	Ržene slame	—	24	—	50	6	—	
		Strnišne detelje	—	14	—	60	4	20	
	1/4	Krompirja	90	—	1	5	23	62 1/2	
		Pšenice	15	—	4	84	18	15	
	1/4	Pšenične slame	—	23	—	50	2	87 1/2	
		Ajde	10	—	2	50	6	25	
šestem	1/2	Ajdovice	—	8	—	25	—	50	
		Detelje	—	60	—	90	27	—	
	1/2	Ovsa	24	—	1	82	21	84	
		Ovsene slame	—	24	—	50	6	—	

6:539 gold. 52 1/2 kr. = 89 gold. 92 1/3 kot surov ali kosmat donesek na 1 oralu 539 52 1/2

Po tem obdelovanji in odločenih 6 tekah let se mora pridelati:

Pšenice	22 $\frac{1}{2}$	vaganov,	34 $\frac{1}{2}$	centov slame	Repe	50	vaganov,	6	centov perja,	
Ajde	20	"	16	" "	Korenja	40	"	3	cente "	
Prosa	12	"	13	" "	Krompirja	90	"	—	"	
Rži	24	"	36	" "	Skupaj 180 vaganov, 9 centov perja.					
Ječmena	9	"	8 $\frac{1}{2}$	" "						
Turšice	12 $\frac{1}{2}$	"	15	" "	Strnišne detelje	7	centov			
Fižola	3	"	3	" "	Deteljnega sená	30	"			
Ovsa	12	"	12	" "	Skupaj 37 centov.					
Skupaj 115 vaganov, 138 centov.										

Ako se ta skupni pridelek razdeli na letni tek, se dobí za eno leto

6:115 vaganov žita =	19 $\frac{17}{100}$ vaganov žita;
6:138 centov slame =	23 centov slame;
6:180 vaganov krompirja, repe, korenja =	30 vaganov;
6: 9 centov repnega in koreninega perja =	1 $\frac{1}{2}$ centov;
6: 37 centov detelje za klajo =	6 $\frac{17}{100}$ centov,

in če se razdeli ta skupni znesek na obdelani prostor 5 $\frac{1}{2}$ oralov, potem se dobí pridelek na 1 oralu njiv 1. razreda (klasa):

5.5:115 vaganov žita =	20 $\frac{9}{10}$ vaganov žita;
5.5:138 centov žitne slame =	25 $\frac{9}{100}$ centov slame;
5.5:180 vaganov krompirja in repe =	32 $\frac{72}{100}$ vaganov;
5.5: 9 centov krompirja in repnega perja =	1 $\frac{63}{100}$ centov perja;
5.5: 37 centov detelje =	6 $\frac{73}{100}$ centov detelje,

ali na mernike zračuneno dá 1 oral v 1. razredu njiv (v cenilnem okraju Ljubljanske okolice) na leto:

žita	41 $\frac{8}{10}$ mernikov,
slame	25 $\frac{9}{100}$ centov,
krompirja, repe, korenja	32 $\frac{72}{100}$ mernikov,
perja	1 $\frac{63}{100}$ centov,
detelje	6 $\frac{73}{100}$ centov.

To so številke, ki so se sprejele za podlago tarifam. Ali se pa v enem letu in na enem oralu toliko pridela kjer koli v celem našem cesarstvu, to naj vsak sam sebi pove. Cela ta umetna sestava pridelkov ni v nikakoršni primeri s pravimi razmerami tukajšnje zemlje, še manj pa se vjema s §§. 19, 28 in 29 postave od 24. maja leta 1869. Toliko pridelka v enem letu iz njive izmolsti, bilo bi pravo roparsko gospodarstvo na polji našem, kakoršnega pa na Kranjskem do zdaj še nikjer ni.

V vrsti pridelkov četrtega leta stoji tudi turšica na poloralu med pridelki. To je napačno, ker se turšica v tem cenilnem okraju po splošni navadi ne sadi, kakor zahteva §. 29; vračunila se je zarad visokega doneska. Zavoljo tega se mora tedaj zoper turšico odločno po postavi protestirati.

Na 1 oral deteljšča je računjenih 74 centov suhe detelje pridelka. To je veliko veliko previsoko, ravno tako prenapet je pridelek 20 mernikov ajde vsako leto na enem oralu, kajti znano je, da je od ajde v tem cenilnem okraju v 5 do 6 letih komaj enkrat dober pridelek. Tudi krompirja po 90 vaganov ali 90 centov na oral je preveč računjeno. Ne le gnjiloba krompirja, ampak tudi vremenske razmere ne pripuste, da bi se smel pridelek počez tako visoko računati. Ravno tako se je pridelek repe, korenja in prosa počez previsoko cenil. Toliki pridelki se pri nas nikakor ne smejo jemati za mero pri odmerjenju davkov, ker niso stalni in so v nasprotju „s srednjim čistim prihodkom“, ki bi se bil imel za vsak dobrôtni razred po §§. 19 izvedeti.

Za mah (močvirje), ki toliko zemlje cenilnega okraja obsega, se nam zdi, kakor da bi se bil §. 27 postave popolnoma v nemar puščal. To pa je tem bolj občutljivo, ker se s cenilnim okrajem ni strogo po §. 17 postave ravnalo, marveč vse se v en koš skup vrglo. Občine v takem položaji še reklamirati ne morejo, ker je tarifni nastavek le za 1. dobrôtni razred preračunjen, za druge tarife pa nimajo podlage.

Ves cenilni akt je nemšk, pritoževalci vsi Slovenci, cenilni poročevalec je davkar in ne strokovnjak, toraj ne vaje cenilnega posla, in tako se ljudje v temi

lové, pa si ne vedó pomagati. Od deželne komisije sta na tarifi podpisana dva po vladi voljena uda, eden izmed nju tudi vpokojen davkar. Ali poznata deželo tako dobro, kakor jima je neobhodno potrebno, če hočeta delati tarife za celo deželo, tega ne vemo. Potovalo se skoro ni ali le po nekaterih krajih.

V tarifo sprejete cene žita so prepisane iz napačnega zapisnika cene na trgu Ljubljanskem, toraj niso nikakor one navadne cene, katere je komisija po skoro triletnem trudu v smislu §. 24. postave določila; tedaj tudi ta faktor ni pravičen.

Paziti je tedaj treba na to, ali se ne nahajajo tudi pri drugih cenilnih komisijah enake pomanjklivosti.

En reklamant.

Kažipot županom ali drugim pooblastencem, kedar pridejo v pisarnico okrajne cenilne komisije pozvedovat, česar potrebujejo za reklamacije ali pritožbe.

„Novice“ so bile od več strani naprošene, naj vrh tolikih koristnih podukov, ki so jih kmetom že dale o zadevah novega zemljiškega davka, jim prav domače še tudi to povedó: kako naj župan ali tisti, komur on ali soseska to reč izroči, postopa, da pride do tistih podlag, na katere se morajo pritožbe (reklamacije) zoper tarife okrajnim cenilnim komisijam do konca tega meseca vložiti.

Po posvetovanji z g. Fr. Šolmajer-om, ki je popolnoma izveden in dejansko skušen v postavi od 24. maja 1869. leta, *) damo tedaj županom ali drugim, katerim soseska to reč izroči, sledeči kažipot:

Že v prejšnjih listih so „Novice“ povedale, da prva pot, ki naj jo v tej zadevi župan ali kak drug pooblastenec namesti njega stori, je v kancelijo okrajne cenilne komisije. Tukaj mora zvedeti na drobno, kako je taksirana njegova občina ali soseska; tú dobí podlago za pritožbo.

*) Kdor želi celo to postavo v slovenskem jeziku od političnega društva „Slovenija“ izdano imeti, naj se obrne do vredništva „Novic“, dobí jo brez plačila. Vred.